

Eduskunnan kirjelmä puhemiesneuvoston ehdotuksen johdosta uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi

Eduskunnalle on puhemiesneuvosto tehnyt ehdotuksen n:o 1/1999 vp uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi. Eduskunta, jolle perustuslakivaliokunta on antanut asiasta mietin-

tönsä n:o 9/1999 vp ja suuri valiokunta mietintönsä n:o 2/1999 vp, on päättänyt hyväksyä puhemiesneuvoston ehdotuksen eduskunnan työjärjestykseksi näin kuuluvana:

Eduskunnan työjärjestys

Eduskunta on Suomen perustuslain voimaantulojärjestelyistä 11 päivänä kesäkuuta 1999 annetun lain (732/1999) 7 §:n nojalla, noudattaen valtiopäiväjärjestyksessä lakiehdotuksen käsittelystä säädettyä järjestystä, hyväksynyt itselleen seuraavan työjärjestyksen:

1 luku

Valtiopäivät

1 §

Valtiopäiville kokoontuminen

Eduskunta kokoontuu valtiopäiville vuosittain helmikuun ensimmäisenä päivänä kello 12, jollei eduskunta ole päättänyt muuta kokoontumisaikaa. Valtiopäivien avajaiset pidetään kolmen päivän kuluessa eduskunnan kokoontumisesta.

Eduskunta kokoontuu eduskuntatalossa. Puhemies voi välttämättömistä syistä päättää muusta kokoontumispaikasta.

2 §

Valtakirjojen tarkastaminen

Ennen vaalikauden ensimmäistä täysistuntoa valtioneuvoston oikeuskansleri tarkastaa

edustajien valtakirjat. Hyväksytyn valtakirjan esittäneistä edustajista laaditaan luettelo. Vaalikauden ensimmäinen täysistunto alkaa tämän luettelon mukaan toimitettavalla nimenuudolla.

Oikeuskansleri tarkastaa myös myöhemmin esitetyt valtakirjat. Ennen kuin edustaja ryhtyy hoitamaan edustajantointaan, hänen on esitettävä tarkastettu valtakirjansa puhemiehelle, joka ilmoittaa tästä täysistunnossa.

3 §

Valtiopäivien keskeyttäminen

Eduskunta voi puhemiesneuvoston ehdotuksesta päättää valtiopäivien keskeyttämisestä ja siitä, milloin eduskunta kokoontuu jatkamaan työtään. Valtiopäivien ollessa keskeytettynä voidaan suorittaa vain sellaisia valtiopäivätoimia, joista niin on erikseen säädetty.

Puhemies voi kutsua eduskunnan jatkamaan keskeytettyjä valtiopäiviä.

2 luku

Eduskunnan valitsevat toimielimet

4 §

Puhemiehen ja varapuhemiesten valinta

Valtiopäivien ensimmäisessä täysistunnossa toimitetaan iältään vanhimman eduskunnan jäsenen johtaessa puhetta puhemiehen ja varapuhemiesten vaalit. Ennen toimeensa ryhtymistä puhemies ja varapuhemiehet antavat eduskunnalle seuraavan juhlallisen vakuutuksen:

"Minä N.N. vakuutan, että minä puhemiehenä voimieni mukaan puolustan Suomen kansan ja eduskunnan oikeutta valtiosäännön mukaan."

Vaalikauden viimeisillä valtiopäivillä valitujen puhemiehen ja varapuhemiesten toimikausi kestää, kunnes uudet eduskuntavaalit on toimitettu.

Jos puhemies tai varapuhemies valtiopäivien aikana kuolee tai eroaa toimestaan, valitaan viipymättä uusi puhemies tai varapuhemies. Jos puhemies tai varapuhemies on estynyt hoitamasta tehtäviään, voidaan puhemiesneuvoston ehdotuksesta päättää valita tilapäinen puhemies tai varapuhemies.

5 §

Puhemies ja puhemiehistö

Puhemies johtaa eduskunnan toimintaa yhdessä puhemiesneuvoston kanssa siten kuin perustuslaissa ja tässä työjärjestyksessä säädetään. Puhemies ja varapuhemiehet muodostavat puhemiehistön.

Jos puhemies ja varapuhemiehet ovat estyneet hoitamasta puhemiehen tehtävää, puhetta johtaa täysistunnossa puhemiesneuvoston iältään vanhin saapuvilla oleva jäsen. Tällöin istunnossa käsitellään ilmoitusasioita ja ilmoitetaan seuraavan täysistunnon ajasta, mutta ei tehdä päätöksiä muissa asioissa, ellei erityisen pakottavista syistä muuta johdu.

6 §

Puhemiesneuvoston tehtävät

Puhemiesneuvoston tehtävänä on:

1) tehdä ehdotuksia ja antaa ohjeita eduskuntatyön järjestelystä;

2) tehdä ehdotus siitä, mihin valiokuntaan asia lähetetään valmistelevasti käsiteltäväksi ja minkä valiokunnan tulee antaa asiasta lausuntonsa;

3) laatia vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä luettelo lepäämään hyväksytyistä lakiehdotuksista ja tehdä ehdotus niiden lähettämisestä valiokuntiin;

4) ehdottaa, mihin täysistuntoon asia pannaan pöydälle;

5) hyväksyä täysistuntosuunnitelmat;

6) tehdä ehdotus täysistunnolle edustajan palkkion tai sen osan menettämisestä edustajan palkkiosta annetun lain (328/1947) nojalla sekä perustuslakivaliokunnan kannanoton hankkimisesta perustuslain 28 §:n 3 momentin nojalla;

7) tehdä aloitteita eduskunnan virkamiehiä koskevan lain, eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan vaalisäännön säätämisestä;

8) tehdä ehdotuksia eduskunnan sisäistä hallintoa koskevien ohjesääntöjen säätämisestä, jollei näiden ehdotusten tekemistä ole säädetty kansliatoimikunnan tehtäväksi;

9) tehdä ehdotuksia eduskunnan valitsemien toimielinten johtosäännöiksi;

10) antaa yleisohjeita valiokuntien toimialoista ja valiokuntatyöstä;

11) päättää tarvittaessa muusta kuin 10 §:ssä tarkoitettusta edustajien osallistumisesta kansainväliseen yhteistyöhön ja antaa siitä yleisohjeita;

12) tehdä ehdotuksia eduskuntaryhmien keskinäisestä istumajärjestyksestä täysistuntosalissa;

13) tehdä ehdotuksia tilapäisen valiokunnan asettamisesta sekä siitä, kuinka monta jäsentä ja varajäsentä tällaiseen valiokuntaan valitaan;

14) tehdä päätöksiä ja ehdotuksia muista asioista, joista niin erikseen säädetään; sekä

15) toimia neuvoa-antavana elimenä puhemiehen päätösvaltaan kuuluvissa asioissa.

Äänten mennessä tasan puhemiesneuvostossa ratkaisee puhemiehen ääni.

7 §

Valiokunnat

Eduskunnan pysyviä valiokuntia ovat suuri valiokunta sekä erikoisvaliokuntina perustuslakivaliokunta, ulkoasiainvaliokunta, valtiovarainvaliokunta, hallintovaliokunta, laki-

valiokunta, liikennevaliokunta, maa- ja metsätalousvaliokunta, puolustusvaliokunta, sivistysvaliokunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta, talousvaliokunta, tulevaisuusvaliokunta, työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta ja ympäristövaliokunta.

Eduskunta voi asettaa tilapäisen valiokunnan. Tilapäisen valiokunnan toimikausi jatkuu siihen asti, kun valiokunta on saanut tehtävänsä suoritetuksi.

Suuri valiokunta hyväksyy itselleen työjärjestyksen.

8 §

Valiokuntien jäsenmäärä

Suuressa valiokunnassa on 25 jäsentä ja 13 varajäsentä. Pysyvässä erikoisvaliokunnassa on 17 jäsentä ja 9 varajäsentä, valtiovarainvaliokunnassa on kuitenkin 21 jäsentä ja 19 varajäsentä.

Eduskunta päättää, kuinka monta jäsentä ja varajäsentä kuuluu tilapäiseen valiokuntaan.

Eduskunta voi tarvittaessa valiokunnan esityksestä päättää lisätä suuren valiokunnan varajäsenten taikka muun valiokunnan jäsenten tai varajäsenten määrää.

9 §

Vapautus valiokunnan jäsenyydestä

Edustajalla, joka on jo valittu kahden valiokunnan jäseneksi, on oikeus kieltäytyä useamman valiokunnan jäsenyydestä.

Eduskunta voi hyväksyttävästä syystä vapauttaa edustajan valiokunnan jäsenyydestä hänen omasta pyynnöstään.

10 §

Eduskunnan edustajat kansainvälisissä toimielimissä

Eduskunta valitsee keskuudestaan:

1) jokaisilla valtiopäivillä Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskuntaan 18 jäsentä ja yhtä monta varajäsentä;

2) jokaisilla valtiopäivillä Euroopan neuvoston Suomen valtuuskuntaan viisi edustajaa ja yhtä monta varaedustajaa; sekä

3) vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaariseen yleiskokoukseen kuusi edustajaa ja yhtä monta varaedustajaa, jotka muodostavat parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan.

Jos eduskunta kansainvälisen sopimuksen mukaan osallistuu muun toimielimen toimintaan, eduskunta päättää eduskunnan edustajien valitsemisesta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen eduskunnan edustajien tulee vuosittain antaa eduskunnalle kertomus toiminnastaan.

11 §

Eduskunnan oikeusasiamies

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen tehtävän avoimena olemisesta ilmoitetaan puhemiesneuvoston päättämällä tavalla. Vaalit toimitetaan sen jälkeen, kun perustuslakivaliokunta on arvioinut tehtävään ilmoittautuneita. Vaalissa ei sallita keskustelua.

Eduskunnan oikeusasiamies antaa eduskunnalle vuosittain perustuslain 109 §:ssä tarkoitetun kertomuksen sekä tarvittaessa erilliskertomuksia.

12 §

Valtiontilintarkastajat

Eduskunta valitsee keskuudestaan vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä viisi valtiontilintarkastajaa ja yhtä monta varajäsentä. Valtiontilintarkastajat antavat eduskunnalle vuosittain kertomuksen ja tarvittaessa erilliskertomuksia.

13 §

Pankkivaltuutetut ja Suomen Pankin tilintarkastajat

Eduskunta valitsee vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä yhdeksän pankkivaltuutettua valvomaan Suomen Pankin toimintaa ja eduskunnan vastattavana olevien rahastojen hallintoa. Pankkivaltuutetut antavat eduskunnalle vuosittain kertomuksen ja tarvittaessa erilliskertomuksia. Eduskunta valitsee vuosittain Suomen Pankille tilintarkastajat siten kuin siitä erikseen säädetään.

14 §

Eduskunnan tilintarkastajat

Eduskunta valitsee keskuudestaan kolme tilintarkastajaa ja heille kullekin henkilökoh-
taisen varajäsenen. Eduskunnan valitsevat
tilintarkastajat valitsevat neljänneksen tilintar-
kastajan ja hänen varajäsenensä siten kuin
eduskunnan tilisäännössä tarkemmin sääde-
tään.

Eduskunnan tilintarkastajien tehtävänä on
tarkastaa eduskunnan tilit ja hallinto. Tilin-
tarkastajat antavat vuosittain eduskunnalle
tilintarkastuskertomuksen.

15 §

Eduskunnan kirjaston hallitus

Eduskunta valitsee vaalikauden ensimmäi-
sillä valtiopäivillä eduskunnan kirjaston hal-
lituksen siten kuin siitä erikseen säädetään.

Kirjaston hallitus antaa eduskunnalle vuo-
sittain kertomuksen.

16 §

Vaalit

Eduskunta toimittaa vaalit siten kuin edus-
kunnan vaalisäännössä tarkemmin säädetään.
Henkilövaali toimitetaan kuten puhemiehen
vaali, jollei toisin säädetä. Vaaleissa ei sallita
keskustelua.

Eduskunta valitsee pääsihteerin sen jäl-
keen, kun virka on ollut haettavana ja kans-
liatoimikunta on antanut hakijoista lausun-
non. Jos virkaan on useampia hakijoita, toi-
mitetaan eduskunnan pääsihteerin vaali.

Eduskunta valitsee valtiontalouden tarkas-
tusviraston pääjohtajan sen jälkeen, kun vir-
ka on ollut haettavana ja valtiovarainva-
liokunta on arvioinut hakijoita. Jos virkaan
on useampia hakijoita, toimitetaan valtionta-
louden tarkastusviraston pääjohtajan vaali.

17 §

Valiokuntien järjestäytyminen

Valiokunnan tulee järjestäytyä viipymättä
sen jälkeen, kun se on asetettu.

Valiokunta valitsee keskuudestaan toimi-
kaudekseen puheenjohtajan ja varapuheen-
johtajan. Vaalissa noudatetaan soveltuvin

osin puhemiehen vaalista annettuja säännö-
ksiä, jollei valiokunta yksimielisesti toisin
päättä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan
vaalien tuloksesta ilmoitetaan eduskunnalle.

Valiokunnan ensimmäisen kokouksen kut-
suu koolle iältään vanhin jäsen. Hän johtaa
puhetta, kunnes puheenjohtaja on valittu.

Jos valiokunnan puheenjohtaja ja varapu-
heenjohtaja ovat esteellisiä käsittelemään
asiaa tai estyneitä osallistumaan valiokunnan
kokoukseen, valitaan valiokunnalle tilapäi-
nen puheenjohtaja. Vaali toimitetaan samalla
tavoin kuin puheenjohtajan vaali.

Muiden eduskunnan toimielinten järjestäy-
tymisessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä
tässä pykälässä säädetään.

18 §

Toimielinten johtosäännöt

Eduskunta hyväksyy puhemiesneuvoston
ehdotuksesta eduskunnan oikeusasiamiehen,
valtiontilintarkastajien, pankkivaltuutettujen
ja kansaneläkelaitoksen valtuutettujen joh-
tosäännön. Lisäksi eduskunta voi hyväksyä
 muita tarvittavia johtosääntöjä.

3 luku

Asiain vireilletulo valtiopäivillä

19 §

Asioiden ilmoittaminen

Puhemies ilmoittaa täysistunnossa hallituk-
sen esityksen sekä valtioneuvoston kirjel-
män, tiedonannon ja selonteon samoin kuin
kertomusten antamisesta eduskunnalle sekä
asetuksen tai muun alemmanasteisen säädök-
sen tai päätöksen toimittamisesta eduskun-
nan käsiteltäväksi.

Puhemies ilmoittaa myös hallituksen esi-
tyksen ja eduskunta-aloitteen peruuttamisesta.
Jos hallituksen esitys tai eduskunta-aloite
peruutetaan, sen käsittely lopetetaan.

20 §

Eduskunta-aloitteet

Eduskunta-aloite jätetään kirjallisena kes-
kuskansliaan. Aloite on perusteltava lyhyesti.
Samaan aloitteeseen ei saa sisällyttää erilai-
sia asioita.

Eduskunta-aloite voidaan tehdä eduskunnan ollessa koolla. Talousarvioaloite voidaan tehdä vasta eduskunnalle annetun valtion talousarvioesityksen johdosta ja se on jätettävä viimeistään kello 12 neljäntenätoista päivänä siitä, kun esitys ilmoitettiin saapuneeksi. Talousarvioaloite lisätalousarvioesityksen ja talousarvioesitystä täydentävän esityksen johdosta on jätettävä viimeistään kello 12 neljäntenä päivänä siitä, kun esitys ilmoitettiin saapuneeksi.

Eduskunta-aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja voi kirjallisesti peruuttaa aloitteen.

21 §

Eduskunnan työtä koskevat ehdotukset

Edustajalla on oikeus tehdä ehdotus eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta, tilapäisen valiokunnan asettamisesta ja muusta eduskunnan toimivaltaan kuuluvasta asiasta, jonka vireillepanosta ei ole erikseen säädetty. Ehdotus jätetään kirjallisena keskuskansliaan. Puhemiesneuvosto voi tarvittaessa antaa lausunnon ehdotuksesta.

22 §

Välikysymys

Välikysymys jätetään kirjallisena keskuskansliaan. Välikysymys esitetään täysistunnossa ja lähetetään keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

Välikysymykseen vastataan ulkopuolella päiväjärjestyksen puhemiehen kanssa tarkemmin sovittavana ajankohtana 15 päivän kuluessa siitä, kun kysymys on saatettu valtioneuvoston tietoon.

Kun keskustelu on päättynyt, puhemies esittää eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon: "Kuultuaan vastauksen eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen." Eduskunta voi hyväksyä tällaisen yksinkertaisen tai keskustelun aikana ehdotetun perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon taikka päättää lähettää asian valiokuntaan. Jos asia lähetetään valiokuntaan, tulee sen ehdottaa perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuoto, jonka lopullisesta sisällöstä eduskunta päättää.

23 §

Valtioneuvoston tiedonanto ja valtioneuvoston selonteko

Valtioneuvoston tiedonanto ja valtioneuvoston selonteko esitellään eduskunnalle ja pannaan pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon, jossa se otetaan käsiteltäväksi ulkopuolella päiväjärjestyksen.

Kun keskustelu tiedonannosta on päättynyt, puhemies esittää eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon: "Saatuaan tiedonannon eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen." Eduskunta voi hyväksyä tällaisen yksinkertaisen tai keskustelun aikana ehdotetun perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon taikka päättää lähettää asian valiokuntaan. Jos asia lähetetään valiokuntaan, tulee sen ehdottaa perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuoto, jonka lopullisesta sisällöstä eduskunta päättää.

Kun keskustelu selonteosta on päättynyt, selonteko lähetetään valmistelevasti käsiteltäväksi valiokuntaan, jollei eduskunta päättää siirtyä päiväjärjestykseen asiaa valiokuntaan lähettämättä. Käsiteltävään selonteon valiokunnan on mietinnössään ehdotettava selonteon johdosta annettavan lausunnon sanamuoto, jonka lopullisesta sisällöstä eduskunta päättää ja siirtyy päiväjärjestykseen.

24 §

Pääministerin ilmoitus

Pääministerin tai hänen määräämänsä ministerin ilmoitus ajankohtaisesta asiasta annetaan eduskunnalle ulkopuolella päiväjärjestyksen puhemiehen kanssa sovittuna aikana.

Puhemies päättää, sallitaanko ilmoituksen johdosta keskustelua. Puhemies myöntää harkintansa mukaan puheenvuorot sen estämättä, mitä 50 §:ssä säädetään. Katsottuaan keskustelun riittävän puhemies julistaa keskustelun päättyneeksi.

25 §

Suullinen kyselytunti

Puhemiesneuvosto voi päättää, että täysistunnossa käydään keskustelu, jossa edustajat

esittävät suullisesti lyhyitä kysymyksiä ministereille.

Kyselytunnilla käytävässä keskustelussa voidaan puheenvuorojen myöntämisessä poiketa siitä, mitä 50 §:ssä säädetään. Puhemies antaa harkintansa mukaan kysymyksen tekijän ja muiden edustajien sekä ministerien käyttää asiasta puheenvuoroja. Kun puhemies katsoo keskustelun riittävän, hän julistaa keskustelun päättyneeksi.

Puhemiesneuvosto antaa asiasta tarkempia ohjeita.

26 §

Ajankohtaiskeskustelu

Edustaja voi tehdä puhemiesneuvostolle kirjallisen ehdotuksen, että täysistunnossa käydään keskustelu tietyistä ajankohtaisesta asiasta.

Ajankohtaiskeskustelun järjestämisestä päättää puhemiesneuvosto. Puheenvuorojen myöntämisessä voidaan poiketa siitä, mitä 50 §:ssä säädetään.

Puhemiesneuvosto antaa asiasta tarkempia ohjeita.

27 §

Kirjallinen kysymys

Edustaja voi tehdä ministerin vastattavaksi kirjallisen kysymyksen tämän toimialaan kuuluvasta asiasta. Kysymys annetaan sisälöltään täsmällisenä puhemiehelle, joka toimittaa kysymyksen valtioneuvostolle. Kysymys voidaan tehdä myös valtiopäivien ollessa keskeytettynä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen annetaan kirjallisesti 21 päivän kuluessa siitä, kun kysymys toimitettiin valtioneuvostolle. Tieto eduskunnalle saapuneista vastauksista kirjallisiin kysymyksiin merkitään täysistunnon pöytäkirjaan.

Kysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja voi kirjallisesti peruuttaa kysymyksen.

Eduskunta voi puhemiesneuvoston ehdotuksesta erityisestä syystä päättää, että kukin edustaja saa tehdä enintään tietyn määrän kirjallisia kysymyksiä valtiopäivien tai niiden osan aikana.

28 §

Eräät rikosoikeudellista vastuuta koskevat asiat

Perustuslain 115 §:ssä tarkoitetusta ministerivastuun vireillepanosta perustuslakivaliokunnassa ilmoitetaan täysistunnossa.

Perustuslain 113 §:ssä tarkoitettu tasavallan presidenttiä koskeva ilmoitus esitellään eduskunnalle ja lähetetään keskustelutta perustuslakivaliokuntaan kannanoton esittämistä varten.

29 §

Kirjelmä ministerin sidonnaisuuksista

Valtioneuvoston kirjelmä, joka sisältää perustuslain 63 §:n 2 momentissa tarkoitetun selvityksen valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista, esitellään eduskunnalle. Täysistunnossa käydään asiasta keskustelu. Eduskunta ei tee päätöstä kirjelmän johdosta.

30 §

Kirjelmä Euroopan unionin asiasta

Puhemies lähettää perustuslain 96 §:n 2 momentissa tarkoitetun valtioneuvoston kirjelmän asian laadun mukaan suureen valiokuntaan tai ulkoasiainvaliokuntaan. Puhemies määrää samalla asiasta suurelle valiokunnalle tai ulkoasiainvaliokunnalle lausunnon antavasta valiokunnasta. Suuri valiokunta tai ulkoasiainvaliokunta voi asettaa määräajan, jonka kuluessa valiokunnan lausunto tulee antaa.

Valtioneuvoston kirjelmän lähettämisestä valiokuntiin ilmoitetaan täysistunnossa.

31 §

Hallituksen esitystä täydentävä esitys

Hallituksen esitystä täydentävä esitys lähetetään alkuperäistä esitystä valmistelevasti käsittelevään valiokuntaan. Valiokunnan on käsiteltävä alkuperäinen esitys ja sitä täydentävä esitys toistensa yhteydessä.

4 luku

Asiain valmistelu täysistunnolle

32 §

Valiokuntaan lähettäminen

Hallituksen esitykset, eduskunta-aloitteet, lepäämään hyväksytyt lakiehdotukset, vahvistamatta jääneet lait, eduskunnalle annetut kertomukset, eduskunnan tarkastettaviksi saatetut asetukset ja muut alemmanasteiset säädökset ja päätökset sekä ehdotukset eduskunnan työjärjestykseksi, eduskunnan virkamiehiä koskevaksi laiksi, eduskunnan vaalisääntöksi sekä ohje- ja johtosäännöiksi samoin kuin ne muut asiat, joista niin on erikseen säädetty, on valmistelevalle käsiteltävä valiokunnassa, ennen kuin ne otetaan päätettäväksi täysistunnossa. Valiokunnan valmisteltavaksi lähetetään lisäksi ne muut asiat, joista eduskunta niin päättää.

Näiden asioiden valiokuntaan lähettämistä varten käydään täysistunnossa keskustelu (*lähetekeskustelu*). Lähetekeskustelun päätyttyä eduskunta päättää puhemiesneuvoston ehdotuksesta, mihin valiokuntaan asia lähetetään. Puhemiesneuvosto voi päättää hallituksen esitystä täydentävän esityksen lähettamisestä valiokuntaan ilman lähetekeskustelua, mistä ilmoitetaan täysistunnossa. Toimenpidealoitteiden valiokuntaan lähettamisestä säädetään 33 §:ssä.

Eduskunta voi samalla päättää, että yhden tai useamman muun valiokunnan on annettava lausunto asiasta sitä valmistelevalle käsittelevälle valiokunnalle.

Ehdotus perustuslain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta lähetetään valmistelevalle käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan. Hallituksen toimenpidekertomus lähetetään valmistelevalle käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan. Siltä osin kuin kertomus koskee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, se lähetetään kuitenkin ulkoasiainvaliokuntaan.

Eduskunta voi antaa valiokunnille ohjeita asian valmistelusta.

33 §

Toimenpidealoitteen valiokuntaan lähettäminen

Puhemiesneuvosto päättää toimenpidealoitteen lähettamisestä valiokuntaan. Toimenpi-

dealoitteen lähettamisestä valiokuntaan ilmoitetaan täysistunnossa.

Puhemiesneuvosto voi siirtää toimenpidealoitteen valiokuntaan lähettämisen eduskunnan päätettäväksi, jolloin täysistunnossa myös käydään asiasta lähetekeskustelu.

34 §

Käsittelyjärjestys

Valiokunnan tulee ilman aiheutonta viivytystä käsitellä sinne lähetetyt asiat ja antaa niistä asian laadun mukaisesti mietintö täysistunnolle tai lausunto toiselle valiokunnalle.

Kiireellisesti on käsiteltävä asiat, jotka koskevat perusteltua päiväjärjestykseen siirtymistä. Valiokunnan tulee yleensä käsitellä ensin hallituksen esitykset sekä valtioneuvoston kirjelmät Euroopan unionin asioista.

Puhemiesneuvosto voi antaa tarkempia ohjeita siitä, missä järjestyksessä asiat otetaan käsiteltäväksi valiokunnissa.

35 §

Valiokuntien kokoontuminen

Valiokunnat kokoontuvat työtilanteen mukaan. Eduskunnan ollessa koolla valiokunnat kokoontuvat ensi sijassa muina arkipäivinä kuin maanantaina ja lauantaina. Valiokunnan puheenjohtaja kutsuu valiokunnan kokoukseen.

Valtiopäivien ollessa keskeytettyinä ja eduskunnan lopetettua työskentelynsä valiokunta kokoontuu puheenjohtajan aloitteesta tai jos vähintään kolmasosa valiokunnan jäsenistä pyytää sitä kirjallisesti puheenjohtajalta. Puheenjohtaja kutsuu valiokunnan koolle myös valtioneuvoston pyynnöstä.

Valiokunnan puheenjohtajan ollessa estynyt sovelletaan valiokunnan varapuheenjohtajaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään valiokunnan puheenjohtajasta. Jos valiokunnan jäsen on estynyt osallistumasta valiokunnan kokoukseen tai esteellinen käsittelemään asiaa, hänen sijaansa tulee varajäsen.

36 §

Läsnäolo-oikeus valiokunnan kokouksessa

Puhemies ja varapuhemiehet saavat olla läsnä valiokuntien kokouksissa.

Kaikilla edustajilla on oikeus olla läsnä suuren valiokunnan kokouksessa käsiteltäessä lainsäädäntöasiaa. Ahvenanmaan vaalipiiristä valittu edustaja saa kuitenkin aina olla läsnä suuren valiokunnan kokouksessa.

37 §

Asiantuntijoiden kuuleminen

Valiokunta voi kuulla asiantuntijoita.

Käsiteltäessä sellaista lakiehdotusta tai muuta asiaa, joka koskee erityisesti saamelaisia, valiokunnan on varattava saamelaisten edustajille tilaisuus tulla kuulluiksi, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

38 §

Lausunto toiselta valiokunnalta

Valiokunta voi pyytää valmistelevasti käsiteltävästä asiasta lausunnon toiselta valiokunnalta. Lisäksi suuri valiokunta ja ulkoasiainvaliokunta voivat pyytää toiselta valiokunnalta lausunnon perustuslain 96 ja 97 §:ssä tarkoitetusta ehdotuksesta tai selvityksestä.

Jos valiokunnassa valmistelevasti käsiteltävän lakiehdotuksen tai muun asian perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeus-sopimukseen on epäselvyyttä, valiokunnan tulee pyytää asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta.

Valiokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon valtion talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

39 §

Käsittely valiokunnassa

Asian ensimmäisessä käsittelyssä valiokunta päättää alustavasti mietinnön tai lausunnon sisällöstä. Valiokunta tekee lopulliset päätökset toisessa käsittelyssä, jossa käsitellyn pohjana on valiokunnan sihteerin laatima kirjallinen mietintö- tai lausuntoluonnos. Valiokunta voi kuitenkin yksimielisesti päättää ratkaista asian ensimmäisessä käsittelyssä.

Kummassakin käsittelyssä valiokunnan jäsenille on ennen yksityiskohtaista käsitelyä varattava tilaisuus lausua käsityksensä

asiasta kokonaisuudessaan. Asiantuntijat valiokunta kuulee ensimmäisessä käsittelyssä, jollei se erityisestä syystä toisin päättä.

Samaa asiaa koskevat hallituksen esitykset ja eduskunta-aloitteet on käsiteltävä toistensa yhteydessä ja niistä on annettava yhteinen mietintö, jolleivät erityiset syyt vaadi menettelyä toisin. Valiokunnan on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei hallituksen esityksen johdosta laadittava mietintö viivästy asioiden yhdistämisen vuoksi. Asia on ensimmäisessä käsittelyssä pantava kerran pöydälle johonkin seuraavaan valiokunnan kokoukseen, jos kaksi jäsentä sitä pyytää. Muutoin asia pannaan pöydälle, jos valiokunta niin päättää.

Valiokunta voi valita keskuudestaan yhden tai useamman edustajan esittelemään täysistunnossa mietinnön tai lausunnon taikka suuressa valiokunnassa sille annettavan lausunnon.

Mietintöön liitettävä vastalause ja lausuntoon liitettävä eriävä mielipide on jätettävä valiokunnan määräämässä ajassa kirjallisena valiokunnan sihteerille. Vastalauseen ja eriävän mielipiteen tulee vastata jäsenen asian ratkaisevassa käsittelyssä edustamaa kantaa.

40 §

Valiokunnan päätöksenteko

Valiokunta päättää kulloinkin käytettävästä äänestystavasta. Avoin äänestys nimenhuudon mukaan on kuitenkin toimitettava, milloin puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai valiokunnan jäsen sitä vaatii.

Äänen mennessä tasan ratkaisee arpa. Jos kuitenkin perustuslakivaliokunta äänestää 28 §:ssä tarkoitetussa asiassa ja äänet menevät tasan, tulee valiokunnan päätökseksi lievempi kanta.

41 §

Valiokunnan jaosto

Valiokunta voi asettaa keskuudestaan jaoston valmistelemaan käsiteltävänä olevaa asiaa ja laatimaan siitä mietintö- tai lausuntoluonnoksen.

Asian käsittelystä jaostossa on soveltuvin osin voimassa, mitä asian käsittelystä valiokunnassa säädetään.

42 §

Valiokunnan mietintö ja lausunto

Valiokunnan on laadittava mietintönsä ja lausuntonsa lyhyesti. Valiokunnan ehdotukset on tehtävä pönten muodossa. Samoin on meneteltävä vastalauseessa ja eriävässä mielipiteessä, jollei niissä rajoituta ainoastaan eriävän käsityksen ilmaisemiseen.

Mietintöön ja lausuntoon merkitään asian ratkaisevaan käsittelyyn osallistuneet jäsenet. Jos jäsen osallistui ainoastaan osittain tähän käsittelyyn, on se ilmaista.

Mietinnön ja lausunnon sekä niihin liittyvät vastalauseet ja eriävät mielipiteet tarkistaa valiokunnan sihteeri, jollei valiokunta toisin päättä.

43 §

Valiokunnan asiakirjat ja niiden julkisuus

Valiokunnan kokouksesta laaditaan pöytäkirja, johon merkitään läsnä olleet jäsenet ja kuullut asiantuntijat sekä tehdyt ehdotukset ja päätökset äänestyksineen ja johon liitetään valiokunnan asian käsittelyä varten saamat ja valmistamat asiakirjat. Pöytäkirjan varmentaa valiokunnan sihteeri allekirjoituksellaan.

Valiokunnan pöytäkirja tulee julkiseksi, kun sihteeri on varmentanut sen, ja asian käsittelyasiakirjat tulevat julkisiksi, kun asia on valiokunnassa loppuun käsitelty. Eduskuntaryhmällä, joka ei ole edustettuna valiokunnassa tai sen jaostossa, on kuitenkin oikeus saada jäljennös vielä keskeneräisen asian käsittelyasiakirjoista, jos ne eivät ole salaisia.

Valiokunnan asiakirjat ovat salaisia, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi merkittävää vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai pääoma- ja rahoitusmarkkinoille. Salaisia ovat myös asiakirjat, jotka sisältävät tietoja liike- tai ammatissalaisuudesta taikka henkilön terveydentilasta tai hänen taloudellisesta asemastaan, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi merkittävää haittaa tai vahinkoa, jollei huomattava yhteiskunnallinen tarve vaadi niiden julkisuutta. Valiokunta voi muusta vastaavasta välttämättömästä syystä päättää, että jokin asiakirja on salainen. Salaisia ovat myös sellaiset asiakirjat, jotka kuuluvat valiokunnan perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla päättämän vaitelaisuuden piiriin.

Valiokunnan asiakirjojen salassapitoajasta on soveltuvien osin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 31 §:ssä säädetään, jollei valiokunta päättä lyhyemmästä ajasta.

Puhemiesneuvosto voi antaa tarkempia ohjeita valiokunnan asiakirjojen julkisuudesta.

44 §

Suuri valiokunta

Jollei suuren valiokunnan työjärjestyksestä muuta johdu, noudatetaan asioiden käsittelyssä suuressa valiokunnassa soveltuvien osin, mitä 34, 35, 37 ja 39—43 §:ssä säädetään.

5 luku

Asiain käsittely täysistunnossa

45 §

Täysistunnot

Täysistuntoja pidetään eduskunnan työtilanteen mukaan. Puhemies kutsuu täysistunnot koolle noudattaen mahdollisuuksien mukaan puhemiesneuvoston hyväksymää täysistuntosuunnitelmaa. Täysistunnot pidetään ensi sijassa muina arkipäivinä kuin maanantaina ja lauantaina.

46 §

Täysistunnon päiväjärjestys

Täysistunnon päiväjärjestys sisältää luettelon istunnossa esille tulevista asioista sekä niiden käsittelyvaiheesta ja niihin liittyvistä asiakirjoista.

Puhemies päättää täysistunnon päiväjärjestyksestä. Otettaessa asioita päiväjärjestykseen tulee ottaa huomioon eduskunnan aikaisemmat päätökset sekä puhemiesneuvoston hyväksymät täysistuntosuunnitelmat.

Puhemies voi muuttaa ilmoitettua päiväjärjestystä ja keskeyttää asian käsittelyn.

47 §

Ilmoittautuminen täysistuntoon

Täysistunnon alkaessa toimitetaan nimenhuuto. Samana päivänä myöhemmin pidettä-

vässä täysistunnossa voidaan puhemiehen harkinnan mukaan jättää nimenhuuto toimittamatta, jolloin läsnä oleviksi katsotaan edellisessä täysistunnossa läsnä olleet edustajat.

Edustaja, joka saapuu täysistuntoon 15 minuutin kuluessa nimenhuudosta, katsotaan nimenhuudossa läsnä olevaksi. Tätä myöhemmin täysistuntoon saapuva edustaja merkitään läsnä olevaksi siitä alkaen, kun hän ilmoittautuu puhemiehelle.

Täysistunnossa, joka pidetään 25 tai 26 §:ssä tarkoitetun asian käsittelemiseksi, ei toimiteta nimenhuutoa.

48 §

Poissaolo

Puhemiesneuvosto voi myöntää edustajalle luvan enintään viikon poissaoloon täysistuntotyöstä muun syyn kuin sairauden tai eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi. Jos puhemiesneuvosto ei ole suostunut poissaolopyyntöön tai jos kyseessä on yli viikon poissaolo, eduskunta päättää poissaololuvas- ta. Tieto puhemiesneuvoston myöntämästä poissaololuvas- ta ja poissaolosta sairauden vuoksi merkitään täysistunnon pöytäkirjaan. Lisäksi pöytäkirjaan merkitään, ketkä edustajat ovat poissa täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi.

Puhemiesneuvosto voi antaa ohjeita eduskuntatyötä koskevien läsnäolojen ja poissaolojen kirjaamisesta.

49 §

Täysistunnon johtaminen

Puhemies johtaa täysistuntoa ja ylläpitää siinä järjestystä sekä tekee päätös- ja äänestys ehdotukset. Puhemies saa ehdottaa vain sellaista, mikä on tarpeen perustuslain, eduskunnan työjärjestyksen tai eduskunnan päätösten panemiseksi täytäntöön.

Puhemies valvoo, että kukin puhuja pysyy käsiteltävässä asiassa. Jos puhuja poikkeaa asiasta, puhemiehen tulee muistuttaa häntä asiassa pysymisen vaatimuksesta. Jollei puhuja noudata muistutusta, puhemies voi kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

50 §

Puheenvuorot

Täysistunnossa edustajat saavat puheenvuoron ilmoittautumisjärjestyksessä.

Ennen muita puheenvuoron pyytäjiä annetaan esittelypuheenvuoro valiokunnan puheenjohtajalle tai valiokunnan valitsemalle mietinnön esittelijälle ja lähetekeskustelussa olevan eduskunta-aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle. Puhemies voi myöntää esittelypuheenvuoron myös lausunnon antaneen valiokunnan puheenjohtajalle tai sen valitsemalle lausunnon esittelijälle. Välikysymyksen annettua vastauksen jälkeen myönnetään ensimmäinen puheenvuoro välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Puhemies voi harkintansa mukaan antaa ministerille, valtioneuvoston oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle puheenvuoron ennen muita puheenvuoron pyytäjiä.

Puhemiesneuvosto voi etukäteen varata osan jostakin keskustelusta puheenvuoroille, jotka saavat kestää enintään puhemiesneuvoston määräämän ajan.

Puheenvuorojen myöntämisestä ajankoh- taiskeskusteluissa ja kyselytunneilla sekä keskusteltaessa pääministerin ilmoituksesta säädetään 24—26 §:ssä.

Puhemiesneuvosto antaa tarkempia ohjeita puheenvuorojen pyytämisestä ja pitämisestä.

51 §

Ryhmäpuheenvuorot

Valtion talousarviota, valtioneuvoston tiedonantoa ja selontekoa sekä välikysymystä käsiteltäessä käytetään ryhmäpuheenvuorot, jollei puhemiesneuvosto toisin päättä. Puhemiesneuvosto voi päättää, että ryhmäpuheenvuorot käytetään myös muuta merkitykseltään huomattavaa asiaa käsiteltäessä. Ryhmäpuheenvuoroja myönnettäessä noudatetaan kuitenkin, mitä 50 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Ryhmäpuheenvuorot pidetään eduskunnassa vaalikauden alkaessa järjestäytyneiden eduskuntaryhmien koon mukaisessa järjestyksessä suurimmasta pienimpään. Yhtä suurien ryhmien järjestys ratkaistaan puhemiesneuvostossa arpomalla. Puhemiesneuvosto voi muuttaa ryhmäpuheenvuorojärjestystä, jos vaalikauden aikana on muodostunut vähintään kolmen edustajan eduskuntaryhmä

tai jos järjestyksen tarkistamiseen on muu painava syy.

Puhemiesneuvosto voi päättää, että ryhmäpuheenvuorojen jälkeen käytetään muitakin ennen istuntoa varattuja puheenvuoroja 2 momentin mukaisessa järjestyksessä.

Puhemiesneuvosto päättää, missä keskustelun vaiheessa 2 momentin mukaiseen järjestykseen sisältyvät eduskuntaryhmien edustajat voivat käyttää puheenvuoronsa.

Puhemiesneuvosto voi antaa 1—4 momentin soveltamisesta tarkempia ohjeita.

52 §

Vastauspuheenvuorot

Puhemies voi 50 ja 51 §:n estämättä antaa harkintansa mukaan ja määräämässään järjestyksessä tilaisuuden vastata puheenvuoroon. Vastauspuheenvuoro saa kestää enintään kaksi minuuttia. Puhemies voi päättää, että keskustelussa käytetään enintään yhden minuutin vastauspuheenvuoroja.

Puhemiesneuvosto antaa tarkempia ohjeita vastauspuheenvuoroista.

53 §

Lakiehdotuksen käsittely

Asia, joka sisältää lakiehdotuksen, otetaan täysistunnossa valiokunnan mietinnön pohjalta kahteen käsittelyyn.

Ensimmäisessä käsittelyssä esitellään valiokunnan mietintö ja käydään asiasta yleiskeskustelu. Yleiskeskustelun aikana asia voidaan päättää lähettää suureen valiokuntaan, jolloin käsittelyä jatketaan suuren valiokunnan mietinnön pohjalta.

Yleiskeskustelun päätyttyä lakiehdotus otetaan yksityiskohtaiseen käsittelyyn, jossa päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. Jos lakiehdotus hyväksytään yksityiskohtaisessa käsittelyssä mietinnön mukaisena, asian ensimmäinen käsittely todetaan päättyneeksi. Muussa tapauksessa asia lähetetään eduskunnan päätöksen mukaisena suureen valiokuntaan. Suuri valiokunta voi yhtyä eduskunnan päätökseen tai ehdottaa siihen muutoksia. Jos suuri valiokunta ehdottaa muutoksia, eduskunta päättää niiden hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Tämän jälkeen asian ensimmäinen käsittely todetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen sisältö voidaan yksityiskohtaisessa käsittelyssä todeta ilman pykälä-

kohtaista käsittelyä hyväksytyksi mietinnön mukaisena niiltä osin kuin asian asiakirjoissa ei ole mietinnöstä poikkeavia säännöshdotuksia eikä tällaisia ehdotuksia myöskään ole tehty 58 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Toisessa käsittelyssä, joka pidetään aikaisintaan kolmantena päivänä ensimmäisen käsittelyn päättymisestä, eduskunta päättää lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä sekä mahdollisista eduskunnan toivomuksista ja lausumista asian johdosta.

Ensimmäisessä käsittelyssä ei saa tehdä ehdotusta lakiehdotuksen hylkäämisestä. Ensimmäisen käsittelyn aikana eduskunta voi lähettää asian sitä valmistelevalle käsittelijälle valiokuntaan tai muuhun valiokuntaan. Myös suuri valiokunta voi pyytää käsiteltävään olevasta asiasta lausunnon toiselta valiokunnalta.

Ehdotus kiireelliseksi julistamisesta on, milloin sitä ei ole tehty valiokunnan mietinnössä, tehtävä asian toisessa käsittelyssä ennen kuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

54 §

Lepäämään hyväksytyn lakiehdotuksen ja vahvistamatta jääneen lain käsittely

Lepäämään hyväksytty lakiehdotus ja vahvistamatta jäänyt laki käsitellään täysistunnossa yhden käsittelyn aikana. Käsittelyn aluksi esitellään valiokunnan mietintö ja käydään asiasta keskustelu. Sen jälkeen päätetään lakiehdotuksen tai lain hyväksymisestä asiasisällöltään muuttamattomana tai hylkäämisestä.

55 §

Ainoa käsittely

Muut kuin 53 ja 54 §:ssä tarkoitettut täysistunnon päiväjärjestyksen asiat, joista eduskunnan tulee päättää ja joista ei ole erikseen toisin säädetty, otetaan täysistunnossa ainoaan käsittelyyn. Ainoan käsittelyn lopuksi päätetään ehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä sekä tarvittaessa perusteluja koskevista ehdotuksista. Käsittelyn aluksi esitellään valiokunnan mietintö. Asiasta käydyn keskustelun jälkeen voidaan suorittaa yksityiskohtainen käsittely, jossa päätetään asiasta.

Valtion talousarvioesityksen käsittelystä säädetään lisäksi 59 §:ssä.

56 §

Kansainvälisen velvoitteen tai sen irtisanomisen hyväksyminen

Kansainvälisen velvoitteen tai sen irtisanomisen hyväksymistä tarkoittava asia otetaan valiokunnan mietinnön pohjalta täysistunnossa ainoaan käsittelyyn.

Jos valiokunnan mietintöön sisältyy ehdotus sekä kansainvälisestä velvoitteesta että sen voimaansaattamislaista, esitellään velvoitetta koskeva ehdotus ainoaan käsittelyyn samalla kun lakiehdotus esitellään toiseen käsittelyyn. Eduskunta päättää ensin velvoitetta koskevasta ehdotuksesta.

57 §

Pöydällepano

Asia jää lähetekeskustelussa pöydälle johonkin lähinnä seuraavista täysistunnoista, jos joku edustaja sitä pyytää. Tämän jälkeen asiaa ei enää lähetekeskustelussa voida panna pöydälle.

Valiokunnan mietintö esitellään ensin pöydälle pantavaksi istuntoon, joka pidetään aikaisintaan seuraavana päivänä. Erityisestä syystä eduskunta voi kuitenkin päättää panna asian pöydälle jo samana päivänä pidettävään istuntoon. Ensimmäisessä käsittelyssä sekä 54 ja 55 §:ssä tarkoitettussa käsittelyssä asia pannaan tämän jälkeen kerran pöydälle, jos kaksi edustajaa sitä pyytää. Muutoin asia pannaan pöydälle, jos eduskunta niin päättää.

Valtioneuvoston tiedonantoa ja selontekoa sekä välilyksymistä ei keskustelun niistä alettua voida panna pöydälle. Säännökset asian pöydällepanosta eivät koske pääministerin ilmoitusta eivätkä ajankohtaiskeskustelua.

58 §

Muutosehdotusten tekeminen

Edustajan täysistunnossa tekemä ehdotus, jota ei ole asiakirjoissa, on annettava kirjallisena puhemiehelle, jos puhemies sitä vaatii.

Lainsäädäntöasian ensimmäisessä käsittelyssä tehtävä muutosehdotus, jota ei ole asiakirjoissa, on mikäli mahdollista jätettävä kirjallisena ilman perusteluja viimeistään kolme tuntia ennen täysistuntoa keskustuskans-

liaan. Ehdotus jaetaan edustajille ennen kuin asiasta päätetään. Puhemies voi erityisestä syystä esitellä äänestettäväksi muullakin tavoin tehdyn ehdotuksen.

Lainsäädäntöasian toisessa käsittelyssä sekä 54 ja 55 §:ssä tarkoitettussa käsittelyssä tehtävään ehdotukseen, joka koskee muuta kuin hylkäämistä, sovelletaan 2 momentin säännöksiä.

Muutosehdotusten tekemisestä valtion talousarvioesityksen käsittelyssä säädetään 59 §:n 2 momentissa.

59 §

Talousarvioesityksen käsittely

Valtion talousarvioesitys otetaan täysistunnossa valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta ainoaan käsittelyyn. Käsittelyn aluksi käydään yleiskeskustelu. Yleiskeskustelun päätyttyä suoritetaan talousarvioehdotuksen yksityiskohtainen käsittely. Talousarvioehdotukseen sisältyvä pääluokka tai osasto taikka niiden luku todetaan hyväksytyksi mietinnön mukaisena, jos muutosehdotuksia siihen ei ole jätetty keskustuskansliaan siten kuin 2 momentissa säädetään.

Muutosehdotus valtiovarainvaliokunnan mietintöön on siinäkin tapauksessa, että se on mietintöön liitettyssä vastalauseessa, jätettävä eduskunnan päättämänä aikana keskustuskansliaan. Muutosehdotus, joka tehdään kirjallisena ilman perusteluja, jaetaan edustajille ennen asianomaisen pääluokan tai osaston taikka talousarvion yleisperustelujen käsittelyä. Muulla tavoin tehtyä muutosehdotusta ei käsitellä, ellei puhemies erityisestä syystä pidä sen käsittelemistä tarpeellisena.

Edustajan tekemä ehdotus, joka tarkoittaa uuden ja hallituksen esitykseen sisällyttämisen määrärahan tai muun päätöksen ottamista talousarvioon, voidaan talousarviosta päätettäessä ottaa huomioon vain, jos se on pantu vireille talousarvioaloitteella.

Jos eduskunta ei ole muuttamattomana hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan mietintöä, asia palautuu valtiovarainvaliokuntaan. Valiokunta voi yhtyä eduskunnan päätökseen tai ehdottaa siihen muutoksia. Jos valiokunta ehdottaa muutoksia, eduskunta päättää niiden hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Jos valtion talousarvion julkaiseminen viivästyy yli varainhoitovuoden vaihteen, valtiovarainvaliokunnan tulee ehdottaa eduskunnalle, miten hallituksen esitystä valtion ta-

lousarvioksi noudatetaan väliaikaisesti talousarviona. Valiokunnan ehdotus käsitellään soveltuvin osin samassa järjestyksessä kuin talousarvioehdotus.

Lisätalousarvioesityksen käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä talousarvioesityksen käsittelystä säädetään.

60 §

Päätös- ja äänestys ehdotukset

Kun keskustelu käsiteltävästä asiasta on julistettu päättyneeksi, puhemies esittää selonteon tehdyistä ehdotuksista. Jos puhemiehen selontekoa vastaan tehdään muistutus, jonka puhemies havaitsee oikeaksi, hänen on oikaistava selonteko. Jos muistutus puhemiehen mielestä ei anna aihetta selonteon muuttamiseen, eduskunta päättää siitä.

Selonteon jälkeen puhemies tekee ehdotuksen, missä järjestyksessä ehdotuksista äänestetään. Jos puhemiehen äänestysjärjestysehdotusta vaaditaan muutettavaksi, mutta vaatimus puhemiehen mielestä ei ole aiheellinen, eduskunta päättää äänestysjärjestyksestä.

Äänestysjärjestyksen tultua hyväksytyksi puhemies tekee sellaisen äänestysesityksen, että vastaus *jaa* tai *ei* ilmaisee eduskunnan päätöksen. Jos on useampia päätösehdotuksia, asetetaan yksi vastaesitykseksi toista vastaan, kunnes kaikista siten on äänestetty.

Äänestettäväksi ei oteta edustajan tekemää ehdotusta, jota ei ole kannatettu.

Muuta keskustelua ei tässä pykälässä tarkoitetuista asioista sallita. Äänestystä siitä, onko äänestys suoritettava, ei myöskään sallita.

61 §

Äänestystapa

Äänestys toimitetaan koneäänestyksenä, seisomaan nousten tai avoimena lippuäänestyksenä. Puhemies ilmoittaa äänestystavan. Keskustelua äänestystavasta ei sallita.

Koneäänestys toimitetaan, riippumatta siitä, onko jo äänestetty seisomaan nousten, jos puhemies katsoo sen aiheelliseksi tai jos seisomaan nousten tapahtunut äänestys puhemiehen mielestä ei ole antanut selvää vastausta taikka jos joku edustaja sitä pyytää.

Avoim lippuäänestys toimitetaan, jos koneäänestystä ei teknisistä syistä voida toimittaa tai jos koneäänestys puhemiehen mielestä ei

ole antanut luotettavaa vastausta taikka jos äännet ovat menneet tasan. Jos äännet kuitenkin ovat menneet tasan sellaisessa äänestyksessä, joka ei koske eduskunnan lopullista päätöstä kyseisessä käsittelyvaiheessa, uusiin koneäänestys, ja lippuäänestys toimitetaan vasta, jos äännet uudessakin koneäänestyksessä ovat menneet tasan.

Vaaleissa noudatettavasta äänestysmenettelystä säädetään tarkemmin eduskunnan vaaliläännössä.

62 §

Avoim lippuäänestys

Avoim lippuäänestys toimitetaan nimenhuudon mukaan käyttämällä erivärisiä lippuja. Lipuissa tulee olla painettuna edustajan nimi sekä sana *jaa*, *ei* tai *tyhjä*. Muunlainen äänestyslippu on hylättävä. Edustajien tulee tuoda äänestyslippunsa uurnaan siinä järjestyksessä kuin heidän nimensä on huudettu. Äänestysliput luetaan julki ja lasketaan.

63 §

Äänestyksen tulos

Puhemies toteaa äänestyksen tuloksen.

Tulokset kaikista äänestyksistä säilytetään. Täysistunnon pöytäkirjaan merkitään, miten kukin on kone- tai lippuäänestyksessä äänestänyt ja ketkä ovat olleet äänestyksestä poissa, jos puhemies katsoo sen tarpeelliseksi tai 20 edustajaa seisomaan nousten sitä pyytää välittömästi äänestyksen tuloksen julistamisen jälkeen taikka jos ehdotuksen hyväksymiseen vaaditaan määräänemmistö. Keskustelua asiasta ei sallita.

64 §

Valiokunnan mietinnön perustelut

Valiokunnan mietinnön perustelut katsotaan hyväksytyiksi, jollei eduskunta toisin päättä.

65 §

Pääministerin valinta

Tasavallan presidentin eduskunnalle antama tieto pääministeriehdokkaasta esitellään eduskunnalle ja asia pannaan pöydälle jo-

honkin seuraavaan istuntoon. Pääministeriehdokkaan hyväksymisestä toimitetaan koneäänestys tai avoin lippuäänestys. Puhemies ilmoittaa äänestystavan.

Perustuslain 61 §:n 3 momentissa tarkoitettu pääministerin vaali toimitetaan nimenhuudon mukaan käyttämällä äänestyslippuja, joissa saa olla painettuna ainoastaan edustajan nimi. Edustajan tulee kirjoittaa äänestyslippuun sen henkilön nimi, jota hän äänestää, niin selvästi ilmaistuna, ettei epätietoisuutta tarkoitettusta henkilöstä voi syntyä, tai jättää äänestyslippunsa tyhjänä. Muunlainen äänestyslippu on hylättävä. Äänestysliput luetaan julki ja lasketaan.

Pöytäkirjaan merkitään, miten kukin on äänestänyt.

Tässä pykälässä tarkoitettusta asiasta ei sallita keskustelua.

66 §

Järjestyksen ylläpito täysistunnossa

Suosion tai paheksumisen osoituksia ei eduskunnan täysistunnossa sallita.

Eduskunnan yleisöparvella täysistuntoa seuraavien tulee noudattaa kansliatoimikunnan antamia määräyksiä ja muita järjestyksen ylläpitämiseksi annettuja ohjeita. Järjestyksen palauttamiseksi puhemies voi määrätä parvet tyhjennettäväksi.

67 §

Suljettu istunto

Jos puhemies katsoo, että jotakin asiaa ei sen laadun vuoksi voida käsitellä julkisessa istunnossa, tai jos 25 kansanedustajaa ehdottaa jonkin asian käsittelemistä suljetussa istunnossa, puhemies tyhjennyttää yleisöparvet ja ehdottaa, että eduskunta perustuslain 50 §:n 1 momentin nojalla päättää, onko asia käsiteltävä suljetussa istunnossa.

Eduskunta päättää suljetun istunnon pöytäkirjan ja istunnossa käsiteltyjen asiakirjojen julkisuudesta ja salassapidosta.

6 luku

Valtiopäiväasiakirjat

68 §

Eduskunnan vastaukset ja kirjelmät

Eduskunnan päätös hallituksen esityksen johdosta ilmoitetaan eduskunnan vastauksessa valtioneuvostolle. Eduskunnan kirjelmällä saatetaan kuitenkin tiedoksi eduskunnan hyväksymä valtion talousarvio sekä eduskunnan muu päätös ja eduskunnan ilmoitus.

Vaalikauden viimeisiltä valtiopäiviltä laaditaan luettelo niistä hallituksen esityksistä, asetuksista ja muista alemmanasteisista säädöksistä ja päätöksistä sekä kertomuksista, joita ei ole ehditty käsitellä loppuun ja jotka siten ovat rauenneet. Luetteloon otetuista rauenneista asioista ilmoitetaan eduskunnan kirjelmällä valtioneuvostolle tai kertomuksen antajalle, jos kertomus on muun viranomaisen kuin hallituksen antama.

Puhemies ja eduskunnan pääsihteeri allekirjoittavat eduskunnan vastaukset ja kirjelmät.

Puhemiesneuvosto päättää tarvittaessa eduskunnan vastauksen tai kirjelmän sanamuodon tarkistamisesta.

69 §

Täysistunnon pöytäkirja

Täysistunnosta laaditaan pöytäkirja, johon merkitään tiedot asioiden käsittelystä ja täysistunnossa käydyt keskustelut.

Pöytäkirjaan merkittävä puhe annetaan puhujan tarkastettavaksi. Puheen asiasisältöön ei saa tehdä muutoksia.

Jos edustaja ei ole yhtynyt täysistunnon päätökseen, hänellä on oikeus ilmoittaa eriävä mielipiteensä pöytäkirjaan. Jos edustaja ei ole ollut läsnä päätöstä tehtäessä, siitä on hänen pyynnöstään tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

Pöytäkirja on julkinen, kun eduskunnan pääsihteeri on sen allekirjoittanut ja puhemies on tarkistanut.

70 §

Täysistunnon päätöspöytäkirja

Täysistunnosta laaditaan viipymättä pää-

töspöytäkirja, johon merkitään tiedot tehdystä päätöksistä.

Päätöspöytäkirja on julkinen, kun eduskunnan pääsihteeri on sen allekirjoittanut.

71 §

Valtiopäiväasiakirjojen julkaiseminen

Valtiopäiväasiakirjoissa julkaistaan painettuina eduskunnan täysistuntojen pöytäkirjat ja niiden ruotsinkieliset lyhennelmät. Valtiopäiväasiakirjoissa julkaistaan myös hallituksen esitykset ja kirjelmät niiden peruuttamisesta, valtioneuvoston kirjelmät eduskunnalle, eduskunnan tarkastettaviksi saatetut asetukset ja muut alemmanasteiset säädökset ja päätökset, kertomukset, valtioneuvoston tiedonannot ja selonteot, luettelo lepäämään hyväksytyistä lakiehdotuksista, valiokuntien mietinnöt ja lausunnot, eduskunnan vastaukset ja kirjelmät, eduskunta-aloitteet, valikysymykset sekä kirjalliset kysymykset vastauksineen.

Edellä 1 momentissa mainitut asiakirjat saatetaan mahdollisuuksien mukaan yleisön saataville myös tietoverkossa.

7 luku

Eduskunnan hallinto

72 §

Kansliatoimikunta

Eduskunnan hallintoa varten on kansliatoimikunta. Siihen kuuluvat puhemies ja varapuhemiehet sekä neljä eduskunnan keskuudesta valitsemaa jäsentä, joille eduskunta valitsee neljä varajäsentä.

Kansliatoimikunta on päätösvaltainen viisi-jäsenisenä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni. Kansliatoimikunta voi ratkaista asian myös nelijäsenisenä, jos jäsenet ovat päätöksestä yksimielisiä.

Kansliatoimikunnassa ovat esittelijöinä eduskunnan pääsihteeri ja eduskunnan hallintojohtaja sekä muut kansliatoimikunnan esittelijöikseen määräämät eduskunnan kanslian virkamiehet.

Kansliatoimikunta voi tarvittaessa kokoon-tua myös valtiopäivien ollessa keskeytettyinä ja eduskunnan lopetettua istuntonsa.

Jollei kansliatoimikunnan toimialaan kuulu asiaa sen kiireellisyys vuoksi ehdit-

esitellä kansliatoimikunnalle, puhemies ratkaisee asian väliaikaisesti kansliatoimikunnan esittelijänä toimivan virkamiehen esittelystä. Väliaikainen päätös esitellään kansliatoimikunnan hyväksyttäväksi niin pian kuin mahdollista.

73 §

Kansliatoimikunnan tehtävät

Kansliatoimikunnan tehtävänä on:

1) johtaa, valvoa ja kehittää eduskunnan hallintoa ja taloudenhoitoa sekä käsitellä niitä koskevia suunnitelmia ja kehittämisehdotuksia;

2) tehdä ehdotuksia eduskunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;

3) päättää, siltä osin kuin erikseen säädetään, eduskunnan kanslian virkaan ja määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämisestä sekä virkamiehen irtisanomisesta ja virkasuhteen purkamisesta;

4) päättää, siltä osin kuin erikseen säädetään, eduskunnan kanslian virkamiehen virkavapaudesta sekä viranhoidosta sen aikana;

5) antaa asianomaisia valiokuntia kuultuaan määräykset valiokuntien sihteereiksi;

6) ratkaista eduskunnan hallintoa ja taloudenhoitoa koskevat muut asiat, joita ei ole osoitettu eduskunnan puhemiehen tai eduskunnan kanslian virkamiehen ratkaistaviksi;

7) tehdä aloite eduskunnan tilisäännön säätämisestä;

8) päättää arkistotoimen johtosäännöstä; sekä

9) päättää niistä muista asioista, jotka laissa, tässä työjärjestyksessä taikka ohje- tai johtosäännössä säädetään sen päätettäväksi.

74 §

Eduskunnan kanslia

Eduskunnan kanslian tehtävänä on luoda eduskunnalle edellytykset hoitaa sille valtioneimenä kuuluvat tehtävät.

Eduskunnan kanslia toimii kansliatoimikunnan valvonnassa.

75 §

Eduskunnan pääsihteeri

Eduskunnan sihteerinä ja eduskunnan

kanslian päällikkönä toimii eduskunnan pääsihteeri, jonka eduskunta valitsee.

Jos pääsihteerin virka on avoinna tai pääsihteeri on estynyt hoitamasta tehtävänsä, eduskunnan apulaispääsihteeri hoitaa pääsihteerin tehtäviä. Jos myös apulaispääsihteeri on estynyt hoitamasta tehtävää, puhemies kutsuu sopivaksi katsomansa henkilön hoitamaan pääsihteerin tehtäviä.

8 luku

Erinäisiä säännöksiä

76 §

Eduskuntatyössä käytettävät kielet

Suomenkielinen teksti on eduskunnassa käsittelyn pohjana; ruotsinkielinen teksti laaditaan eduskunnan kansliassa.

Kansliatoimikunnan ehdotukset täysistunnolle käännetään ruotsin kielelle.

Puhemiehen selonteko tehdyistä ehdotuksista sekä perustuslain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus esitetään suomeksi ja ruotsiksi. Puhemiehen muutkin ilmoitukset esitetään myös ruotsiksi, jos hän katsoo sen tarpeelliseksi. Täysistunnossa pidetyn ruotsinkielisen puheenvuoron sisällöstä esitetään lyhennelmä suomeksi.

Suomenkielisten puheenvuorojen sisältö sekä puhemiehen ehdotukset äänestysjärjestykseksi ja ainoastaan suomeksi esittämät ilmoitukset tulkataan ruotsinkielisille edustajille yksityisesti, jos he sitä haluavat.

Valiokunta päättää valiokunnan kokouksissa tarvittavasta tulkauksesta. Valiokunnan jäsenelle tulkataan kokouksen kulku kuitenkin yksityisesti hänen sitä halutessaan.

77 §

Edustajantoimen hoitamisen keskeytyminen

Euroopan parlamentin jäseneksi valitun edustajan tulee ilmoittaa puhemiehelle, haitaako hän edustajantointaan vai toimiiko hän jäsenenä Euroopan parlamentissa. Euroopan parlamentin vaalien jälkeen ilmoitus on tehtävä ennen parlamentin ensimmäistä täysistuntoa. Eduskuntavaalien jälkeen ilmoitus on tehtävä viimeistään kello 12 kolmantena päivänä

vänä siitä, kun hänen kansanedustajan valtakirjansa on tullut tarkastetuksi. Jos hän toimii jäsenenä Euroopan parlamentissa, hänen edustajantoimensa hoitaminen keskeytyy silloin, kun hänen varaedustajansa valtakirja on tarkastettu.

78 §

Vaalipiirilautakunnalle ilmoittaminen

Jos edustaja kuolee tai hänen edustajantointensa lakkaa, eduskunnan pääsihteerin tulee viipymättä ilmoittaa tästä asianomaiselle vaalipiirilautakunnalle.

Jos edustaja toimii jäsenenä Euroopan parlamentissa, eduskunnan pääsihteerin tulee viipymättä ilmoittaa tästä asianomaiselle vaalipiirilautakunnalle.

79 §

Määräaikojen laskeminen eduskuntatyössä

Jos säädetty määräpäivä tai säädetyn määräjän viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto taikka lauantai, pidetään seuraavaa arkipäivää määräpäivänä tai määräjän viimeisenä päivänä.

Määräaika valtiopäivillä suoritettavaa toimenpidettä varten ei kulu valtiopäivien ollessa keskeytettyinä. Määräajasta jäljellä oleva aika alkaa kulua siitä päivästä, jona eduskunta jälleen kokoontuu.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta määräaikaan, jonka kuluessa vastataan kirjalliseen kysymykseen.

80 §

Ilmoitukset täysistunnoista ja valiokuntien kokouksista

Täysistunnosta ja sen päiväjärjestyksestä ilmoitetaan eduskuntatalossa niin hyvissä ajoin ennen täysistuntoa kuin mahdollista. Täysistunnoista ilmoitetaan sanomalehdissä puhemiesneuvoston ohjeiden mukaan.

Kutsusta valiokunnan kokoukseen ilmoitetaan eduskuntatalossa.

9 luku

Voimaantulo

81 §

Voimaantulo

Tällä työjärjestyksellä kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1927 hyväksytty eduskunnan työjärjestys siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tämä työjärjestys tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1999
